

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Давлатзода Чамила дар мавзӯи “Низоми муосири педагогии тарбияи шахрвандӣ – ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ)

Навгониҳои соҳаи маорифи мамлакат ҳадафи асосии гузаштан ба стандарти нави таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олии касбӣ гаштааст. Низомии таҳсилот дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ боиси фароҳам овардани истифодаи технологияҳои навин дар ҷараёни таълим ва роҳҳои ташаккул додани сифатҳои шахсии хонандагон гаштааст. Ин низоми таҳсилот ба омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ имкон медиҳад, ки роҳи воситаҳои дар хонандагон ташаккул додани яке аз сифатҳои арзишманди давраи муосир-тарбияи шахрвандӣ - ватандӯстиро дарёфт намоянд ва барои рушд ёфтани он кӯшиш ба харҷ диҳанд. Низомии муосири педагогии тарбияи шахрвандӣ – ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар ҳама даври замон характери ягона надорад, балки вобаста ба тараққиёти илму техника ва технологияҳои муосири таълим мавқеи худро тағйир медиҳад.

Имрӯз яке аз омилҳои муҳим дарки масоили ташаккул ва рушди сифати шахрвандӣ, ташаккули фарҳанги шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, наврасон ва ҷавонон ба ҳисоб меравад. Ташаккули сифатҳои шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар машғулиятҳо ва фаъолиятҳои беруназсинфӣ имкониятҳои васеи зоҳиршавии қобилиятҳои шахсии онҳоро фароҳам оварда, барои дар оянда пайдо кардани ҷойгоҳ ва мақоми муносиб дар ҷомеа ва ифодаи мавқеи шахрвандӣ-ватандӯстиашон шароити мусоид фароҳам меорад.

Муаллифи рисола ба маврид қайд менамояд, ки ҳадафҳои асосии фаъолгардонии коркарди назариявӣ ва амалии тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстӣ дар ҳуҷҷатҳои расмии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар давраи

Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидаанд, муқаррар шудаанд.

Муҳимият ва зарурияти таҳқиқи муаммои тарбияи фарҳанги шаҳрвандӣ-ватандӯстӣ дар диссертатсияи Давлатзода Ҷ. ба таври асоснок ва боэътимод арзёбӣ гардидааст ва ба ҳалли ин масъалаи басо муҳиму мубрами рӯз бахшида шудааст.

Муаллиф дар рисола ташаккули тамоюлоти арзишии насли наврас, нуруи созанда, солимии рӯхию ҷисмонӣ, рушди масъулияти шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагонро дар асоси омӯзиш ва таҳлили адабиётҳои сершумори педагогӣ-психологӣ муайян намуда, пеш аз ҳама, тавассути азхудкунии фанҳои мактабӣ дар ҳамгирӣ бо маҳсули аз ҷиҳати иҷтимоӣ арзишманди фаъолияти меҳнатии хонандагон инъикос намудааст.

Муаллиф дар муқаддимаи рисола аҳамияти мавзӯи баррасишавандаро бо далелу бурҳони амиқ хеле хуб асоснок намуда, объекту предмет, ҳадафи таҳқиқро возеҳ муайян намуда, аҳамияти истифодабарии таҷрибаи пешқадам ва бисёрсолаи педагогиро дар таълиму тарбияи насли наврас изҳори назар намуда, андешаҳои хешро бо афкори классикони илми педагогика асоснок намудааст.

Муаллиф дар қоркарди рисолаи илмӣ худ аз сарчашмаҳои фаровони илмиву адабӣ ва махсусан таърихӣ истифода намуда, дар асоси хулосаҳои дақиқи илмӣ нақши назариву амалии мавзӯи мавриди таҳқиқро дар раванди таълиму тарбияи мактаббачагон муфассал баён намуда, нағониҳои арзиши баланди илмидоштаро пешниҳод намудааст.

Қобили қайд аст, ки андешаҳои назарии муаллиф дар пойгоҳи озмоишҳои педагогӣ мавриди омӯзишу санҷиш қарор гирифта, натиҷаҳои ба даст омада мунсифона мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирифтааст ва хулосаҳои амиқи ҳаматарафа санҷидашудаву исботшуда ба даст омадааст, ки эътимоди таҳқиқотро тақвият додааст.

Рисолаи мазкур, тавре, ки аз таҳлили он бармеояд аз муқаддима, ҷаҳор боб, понздаҳ фаслҳо, хулосаи бобҳои алоҳида, хулосаи умумӣ, феҳристи адабиёти таҳқиқӣ ва замимаҳо иборат аст.

Қайд кардан бо маврид аст, ки муаллифи рисола дар таҳқиқи мавъалаи мазкур аз усулҳои зерин мавриди истифода ва татбиқ қарор додааст: равиши бонизом нисбати назария ва амалия бо баҳисобгирии мавзӯи таҳқиқот, таҳлили маводи манбаъшиносӣ, қонунҳо ва асноди соҳаи маориф, омӯзиш ва таҳлили асарҳои педагогӣ, психологӣ, сотсиологӣ, таърихӣ, ҳуқуқӣ, ҷамъбасти таҷрибаи пешқадами педагогӣ, инчунин таҳлили нақшаҳои таълимӣ, барномаҳо ва китобҳои дарсӣ. Дар қори мазкур инчунин я қатор методҳо, ба монанди: озмоиши педагогӣ дар мактаб бо иштироки хонандагон, омӯзгорон ва муҳаққиқон, пуршишнома, мусоҳиба, тестикунонӣ, мубодилоти афкор, қори сотсиометрӣ, таҳлили натиҷаҳои амалӣ ва дар асоси он баҳогузори сифати нақшаҳои таълимӣ, барномаҳо ва китобҳои дарсӣ, ҷамъбасти маводи омӯхташуда аз рӯи назария ва амалия дар ҳошияи мақсад ва вазифаҳои мавзӯи таҳқиқот аз ҷониби муаллифи рисола мавриди истифода қарор дода шудаанд.

Дар диссертатсия муаллиф дар хусуси амалӣ гардонидани низоми нави тарбияи шаҳрвандӣ ва ватандӯстӣ дар сурати мавҷудияти омодагии назариявӣю методӣ оид ба педагогикаи муосир; доир ба омода кардани омӯзгорони оянда барои татбиқи тарбияи шаҳрвандӣ - ватандӯстӣ дар раванди таълими мактаббачагон назари худро иброс дошта, таъкид менамояд, ки барои ташаккул додани тарбияи шаҳрванди ватандӯстӣ ҳадафи умумии низоми маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Ин ҳадаф дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ инъикос ёфтааст. Дар тамоми асноди зикршуда тарбияи шаҳрвандӣ ва ватандӯстӣ ҳамчун яке аз принципҳои асосии сиёсати давлат дар соҳаи маориф ва тарбия зикр шудааст.

Дар асоси маводи эмпирикӣ ва назариявии қори таҷрибавӣ-озмоишӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии шаҳри Кӯлоб ва ноҳияи Фарҳори вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби муаллиф ҷузъҳои асосии мавқеи фаъоли шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, аз

ҷумла худогоҳии шаҳрвандӣ, ҳисси ватандӯстӣ, ғаъолнокии иҷтимоӣ ва сифатҳои шаҳрвандӣ ҳеле саҳеҳ ва равшан муайян карда шудаанд.

Бояд гуфт, ки автореферат аз ҷиҳати масъалагузорӣ, ҳалли масоили марбут ба тарбияи ахлокии мактабиён, банду баст ва хулосаҳои амиқи илмӣ пухта қор карда шудааст.

Дар умум, автореферати диссертатсияи Давлатзода Ҷамила дар асоси стандартҳои мавҷудаи илмӣ ва талаботҳои ҚОА – и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон омода шудааст. Автореферати диссертатсия мундариҷаи асосии рисолаи тадқиқотии муаллифро инъикос менамояд.

Дар умум, хулоса қардан мумкин аст, ки диссертатсияи Давлатзода Ҷамила ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмии ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯӣ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01. педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) шоиста аст.

Номзади илмҳои педагогӣ, муаллимаи калони
кафедраи забонҳои хориҷии Донишкадаи иқтисод
ва савдои Донишгоҳи давлатии
тиҷорати Тоҷикистон

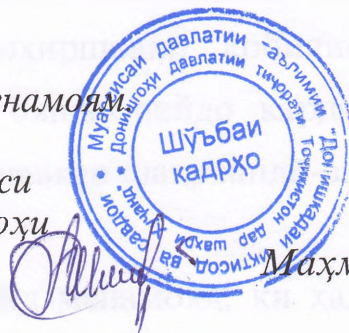
Насриддинова Майсара
Муйдиновна

21.09.2022.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Хучанд, хиёбони Исмоили
Сомонӣ 169. Тел.: +992 (3422) 6-03-21, E-mail: info@iet.tj

Имзои М.М.Насриддиноваро тасдиқ менамоям

Мудирӣ шӯбаи кадрҳо ва қорҳои махсуси
Донишкадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи
Давлатии тиҷорати Тоҷикистон



Маҳмудов Ш.У.